

เทศน์เช้า วันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๗

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อ้าว! ตั้งใจฟังธรรมะเนาะ วันนี้วันพระ วันพระวันโกน วันทำบุญกุศลของเรา ถ้าวันพระ พระเป็นผู้ประเสริฐ เราเป็นคนประเสริฐหรือยัง ถ้าเรายังไม่เป็นคนประเสริฐ เราพยายามทำตัวให้ เราประเสริฐ ทำตัวให้เราประเสริฐขึ้นมา ประเสริฐในความเห็นของเราไป ประเสริฐในความเป็นจริงของเรา ไม่ใช่ประเสริฐของใคร

ทางโลกเขา ความเห็นของมนุษย์แตกต่างหลากหลาย เป็นจิตนิสัยของคน มุมมองของคน มันแตกต่างกัน นี่ความเห็นของเราไป ถ้าความเห็นของเรา ถ้าเห็นทางโลกมันก็ไปกับทางโลก ทางโลก ความเจริญรุ่งเรืองทางโลก เราก็อยากประสบความสำเร็จในชีวิต จะอาบเหงื่อต่างน้ำขนาดไหนมันก็เรื่องโลกๆ ใจ อาศัยกันแค่ปัจจัยเครื่องอาศัย ถ้ามีสติปัญญา ปัจจัยเครื่องอาศัยเราก็พาหา อยู่หากินได้ แต่ความเป็นไปในหัวใจสิ

ถ้าความเป็นไปในหัวใจของเรา ถ้าความเป็นไปในหัวใจของเรา ความประเสริฐของเรา ประเสริฐที่นี้ ถ้าประเสริฐที่นี้ คนเราถ้าทำคุณงามความดีของเรา ทำความเป็นจริง ถ้าทำจริง ทำจริงมันต้องได้ความจริงของเรา ไม่ใช่ทำเล่น คนที่ทำเล่น ทำจับจด ทำสิ่งต่างๆ ทำแล้วมันไม่ได้ ประสบความสำเร็จ แม้แต่ทางโลกนะ ทางโลกถ้าคนขยันหมั่นเพียรทำด้วยความมานะ ความมานะบากบั่นของเขา เขาทำสิ่งใดถึงจะไม่ประสบความสำเร็จ เขาก็ได้ทำของเขาแล้ว ได้ทำสุดความสามารถของเขา แต่ถ้าทำจับจด ทำเล่น การทำเล่นก็ได้ของเล่นๆ ทั้งนั้นแหละ ถ้าทำความเป็นจริงละ ถ้าทำความเป็นจริงเราต้องทุ่มเทไป เราทุ่มเททำความเป็นจริงของเรา เรามีมานะ มีความพยายาม มีความบากบั่นของเรา องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก ความเพียรชอบ เราจะล่วงพ้นทุกข์ด้วยความเพียร ความเพียร ความวิริยะ ความอุตสาหะ

ที่นี้ความเพียร ความวิริยะ ความอุตสาหะ เราบอกเราทำความจริงของเราแล้ว เราก็ได้ทำจริงของเราแล้ว เราไม่ได้ทำเล่น เราทำความจริงของเรา

ทำความเข้าใจของเราขนาดไหน เห็นไหม มันมีสมุทัย มีกิเลสตัดหาความทะยานอยากเข้ามาเจือปนด้วย สมุทัยมันเจือปนเข้ามา เห็นไหม ความเห็นของเราคือสมุทัย ความเห็นของเรามันไม่เป็นความจริง ทั้งๆ ที่เราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทฤษฎีนั้นแหละเป็นความจริง แต่ความเห็นของเรามันพิจารณาไปแล้ว มันวินิจฉัยไปแล้วมันวินิจฉัยเข้าข้างตัวเอง เข้าข้างตัวเองเพราะอะไร เพราะเราไม่เคยรู้จริงเห็นจริงอย่างนั้น

เวลาบอกว่าศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา มันก็เอาปัญญาของเราไป ใครมีการศึกษา มาทางใดมันก็ตีความตามความรู้ความเห็นของตัวเอง มุมมองของตัวเองก็ตีความตามความรู้ความเห็นของตัวเอง

แต่ถ้ามันเป็นความจริงละ ความจริง เห็นไหม อริยสัจมีหนึ่งเดียว ใครจะมีมุมมองอย่างไร ใครจะมีความรู้สึกนึกคิดอย่างไร ใครจะมีวิชาชีพอ่างไร เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาแล้ว สติ สมาธิ ปัญญา มันจะเกิดขึ้นตามความเป็นจริงของมัน ถ้าเกิดขึ้นตามความเป็นจริงของมัน เกิดขึ้นมาได้อย่างไร เกิดขึ้นมาด้วยความจริงของเรา

ความจริงของเรา เราเริ่มต้น เห็นไหม เริ่มต้นด้วยความมูมานะ ความวิริยอุตสาหะ ต้องทำจิตใจของเราให้สงบเข้ามาก่อน สงบเพื่อเหตุใด? สงบขึ้นมาเพื่อไม่ให้สมุทัยมันเจือปนเข้ามา

สมุทัยคือความเห็น คือเห็นแก่ตัว ความเข้าข้างตัวเอง ความคาดความหมาย แล้วธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเหนือโลกๆ มันเหนือจินตนาการ มันมหัศจรรย์ มหัศจรรย์จนเราคาดไม่ถึง พอเราไปเจอสิ่งใดที่มันเป็นสิ่งที่คาดไม่ถึง สิ่งที่เราไม่เคยรู้เคยเห็นขึ้นมา เราก็ไปตื่นเต็นกับมัน เห็นไหม นั่นนะสมุทัย

สมุทัย เพราะ “นี่ใช่ สิ่งนี้ ธรรมะเป็นแบบนี้ ธรรมะเป็นความจริงอย่างนี้ ธรรมะเป็นความว่างอย่างนี้ ธรรมะเป็นความสุขอย่างนี้”...ความสุขอย่างนี้ความสุขเพราะมันปล่อยวางไป ปล่อยวาง ปล่อยวางแล้วมันทำอย่างไรต่อไปละ

การปล่อยวางๆ เห็นไหม คุณิ เวลาคนอาบเหงื่อต่างน้ำทุกข์ยากมา ถ้าเขามีความสบายใจของเขา คิดว่าทำงานเสร็จแล้ว เขานั่งทอดธุระของเขา เขานั่งสบายใจของเขา เขาเหม่อลอยของเขา เขาทอดอารมณ์ อย่างนั้นเขาก็สบายเหมือนกัน เขาก็มีความสบายเหมือนกัน เขาทำงานเสร็จแล้ว ทำทุกอย่างเสร็จแล้ว เขาวางแล้ว ทอดธุระแล้ว อย่างนี้มันก็เป็นการทำงานของเขา แล้วนี่เป็น

กรรมใหม่ละ? มันไม่เป็นกรรมหรือ มันไม่เป็นกรรมเพราะอะไร เพราะมันไม่มีสติไม่มีปัญญา มันไม่วินิจฉัยว่าอะไรถูกอะไรผิด มันไม่วินิจฉัยว่าทำหน้าที่การงานมา ทำเรื่องทางโลกไป ว่าอาบเหงื่อต่างน้ำมาเสร็จแล้วก็สบายใจ สบายใจแล้วทำอะไรต่อละ เพราะมันเวียนว่ายตายเกิด นี่โลกียปัญญา ปัญญาของโลกไป ถ้ามันสบายก็สบายแค่นี้ไป

ฉะนั้น เวลาเราว่าเราทำจริงทำจังของเรา เวลาเราทำจริงทำจัง ความจริง จริงขนาดไหนละ จริงโดยสมุทัย จริงโดยกิเลสตัดหาความทะยานอยาก แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สอนให้ทำความสงบของใจเข้ามา แม้แต่คฤหัสถ์นะ เวลาไปรื้อสัตว์ขันธ์ไป เทศนาว่าการกับพวกคฤหัสถ์ เห็นไหม เทศนาเรื่องของท่าน เรื่องให้เขาเสียสละของเขา ถ้าทำทานของเขาแล้วเขาจะได้ไปเกิดบนสวรรค์ ถ้าเกิดบนสวรรค์มันจะมีบุญกุศล มันจะมีความสุข ความสุขก็ให้ถือเนกขัมมะ เราไม่อยู่ในกามคุณ อยู่ในสิ่งต่างๆ ที่กามคุณเป็นของคู่ ถือเนกขัมมะ ถือพรหมจรรย์ จิตใจควรแก่การงานแล้วถึงเทศน์อริยสัจ

นี่ไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ใช่เอาธรรมะ “สติปัญญา ๔ ด้วยการปฏิบัติแนวทางสติปัญญา ๔”...สติปัญญา ๔ ของใคร เมื่อมันสกปรก ความรู้ความเห็นของเรานั้นยังเข้าข้างตัวเองอยู่ แล้วสติปัญญา ๔ สติปัญญา ๔ มันก็สร้างภาพทั้งนั้นแหละ แล้วก็บอกว่าทำจริงทำจัง ล้มลุกคลุกคลาน ทำจริงทำจัง...นี่เพราะขาดผู้นำที่ดี

ถ้าผู้นำที่ดี เห็นไหม ทำความสงบของใจเข้ามา มันไม่ใช่สติปัญญา ๔ ทำความสงบของใจเข้ามามันเป็นสมณะ มันทำความสงบของใจ มันไม่ใช่วิปัสสนา มันไม่เกี่ยวกับเรื่องพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนเรื่องปัญญา พระพุทธศาสนาสอนเรื่องปัญญา ทำไมมีกรรมฐาน ๔๐ ห้อง ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการคฤหัสถ์ อนุปูปพิภดา ต้องให้เขาทำทานก่อน

ทำทานเพื่อให้จิตใจมันยอมรับความเห็นต่าง ถ้ามันไม่ยอมรับความเห็นต่าง ทิฏฐิใจ ทิฏฐิความเห็นเราเป็นอย่างนี้ ใครมาเสนอความเห็นต่างจากเรา เราไม่ยอมรับ แล้วถ้าทิฏฐิมันเป็นแบบนี้ ความเห็นของเรานั้นเป็นแบบนี้ มานะทิฏฐิของเราเป็นแบบนี้ ถ้าทำมา มันก็ต้องประสบความสำเร็จมาบ้างแล้วสิ สิ่งที่เรามีทิฏฐิขนาดนี้ เรามีความเห็นขนาดนี้ เราวินิจฉัยแล้วว่าถูกต้องๆ ของเรา แล้วปฏิบัติมา ความจริงของเรา มุมนะบากบั่นขนาดไหนแล้วมันเป็นจริงใหม่ละ ถ้ามันไม่เป็นความจริงทำไมไม่วางสิ่งนี้ละ

คูลี เขาซอยเข็ม สอยไม่เข้าๆ ฐเข็มมันมีหรือเปล่า ฐเข็มมันตันหรือเปล่า แล้วค้ายของเรา ปลายมันฟูใหม่ เราจะทำอะไร นี่สอยเข็มแล้วสอยเล่า สอยไม่เข้า เราก็ตะบี้ตะบันอยู่อย่างนั้น มันทำไม่ได้ นี่ก็เหมือนกัน วิทยุมานะมันเป็นแบบนี้ วิทยุมานะความเห็นของเรา ศีลขรรคมของ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาก็ดี ความความเห็นเรานี้แหละ พอมันตีความตามความเห็นเรา คูลี คนอาบเหงื่อต่างน้ำมา ได้พักผ่อนมันก็มีความปลอดภัย มันก็สบายของมันทั้งนั้นแหละ นี่ก็เหมือนกัน เราจะมีความเห็นของเราขนาดไหน ศึกษาขนาดไหน ถ้าเราจินตนาการไปแล้ว เราทำของเราไปแล้วมันก็ปลอดภัยเป็นธรรมดา ปลอดภัยเป็นธรรมดาแล้วทำอะไรต่อไปละ

แต่ถ้าเรามีสติปัญญาะ มีครูบาอาจารย์ของเราะ พื้นฐาน เบสิกทำให้มันดี เบสิกของเรา พื้นฐานของเราให้มันมั่นคงขึ้นมา ถ้าพื้นฐานมันมั่นคงขึ้นมา เดียวก้าวไปข้างหน้ามันจะก้าวเดินของมันไปได้ ถ้าพื้นฐานไม่มี ทำสิ่งใดก็จับจذبจางว่าเป็นความเพียรชอบ เรามีความอดสาหะแล้ว

แต่ถ้าพื้นฐานเราดี เห็นใหม่ ทำความสงบของใจเข้ามา พุทโธก็ได้ ปัญญาอบรมสมาธิก็ได้ มรรณานุสติก็ได้ อานาปานสติก็ได้ ทำสิ่งใดก็ได้ ทำความสงบของใจเข้ามา แม้แต่เราใช้ปัญญา ปัญญาที่พิจารณา เขาเรียกปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาพิจารณาให้มันปลอดภัยเข้ามา มันปลอดภัยเข้ามา ถ้ามีสติมันเป็นสมณะ ถ้ามีสติมันเป็นสมาธิ มันปลอดภัยคือสมาธิ ปลอดภัยคือจิตมันปลอดภัย ว่างวิทยุมานะ ปลอดภัยหมด

ถ้ามันมีวิทยุมานะ มันยึด “นี่ความเห็นเรา นี่ความรู้เรา” มันปลอดภัยไม่ได้ แต่ถ้ามี สติปัญญามันไล่ความคิดเรานั้นนะ สิ่งทีคิดที่ยึดที่มันอยู่นี้มันเป็นความจริงหรือ ถ้าศีลขรรคมของ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา เรื่องอริยสัจ อริยสัจก็เป็นอริยสัจขององค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้า เรายังไม่มีความจริง ถ้ายังไม่มีความจริง มันพิจารณาแล้วมันปลอดภัยไหม ถ้า มันเห็นตามความเป็นจริง มันปลอดภัย พอมันปลอดภัย มีสติใหม่ ถ้ามีสติ การปล่อยนั้นปล่อย เข้ามาเพื่ออะไร ปล่อยมาเพื่อเอกัคคตารมณั จิตตั้งมั่น ปล่อยเข้ามาสู่จิตเดิมแท้ ปล่อยเข้ามาเพื่อ สัมมาสมาธิ ปล่อยเข้ามาเพื่อตัวตนของเรา

ถ้าปล่อยเข้ามาแล้ว แต่ความเห็นผิด ว่า “ทำความเพียรชอบ ทำคุณงามความดี ทำเต็มที่แล้ว มันเป็นเรื่องๆ”...เป็นเรื่องมันก็ล้มลุกคลุกคลานอยู่อย่างนั้นเพราะอะไร เพราะความเห็นผิด เห็น ว่าสิ่งนี้มันเป็นปัญญา สิ่งนี้เป็นวิปัสสนา มันทำงานเสร็จแล้วไง คนทำงานเสร็จแล้วจะทำงาน

ต่อไปใหม่ คนทำงานเสร็จแล้วมันก็จะนอนติเปลงอยู่นั่นนะ เพราะมันทำงานเสร็จแล้วไง ก็เราใช้ปัญญามาแล้วไง

แต่ถ้ามันมีผู้นำที่ดี สิ่งนี้มันเป็นเบสิก มันเป็นพื้นฐาน มันจะมาปล้ำทัญญูมานะ ความยึดมั่นถือมั่นของตัว ถ้ายึดมั่นถือมั่นของตัว ยึดในอะไร? ยึดในความเห็นผิด ยึดในรูป ในรส ในกลิ่น ในเสียง เพราะรูป รส กลิ่น เสียง พอมันคิดขึ้นมามันก็เป็นการรู้สึกรู้สีก มันก็ยึดมั่นของมัน ถ้ามันปล่อยวาง มันเทียบเคียงได้กับธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง

แต่ถ้ามันมีปัญหาอบรมสมาธิ มันปล่อยวางแล้วมันมีสติ มันมีความสุข มันมีความปล่อยวาง มันมีผู้ปล่อย มันมีสัมมาสมาธิ สัมมาสมาธิ เห็นไหม เดี่ยวมันก็เสวยอีก ก็พิจารณาต่อเนื่องไป จนกว่ามันมันคง มันมันคงขึ้นมา มันตั้งมัน ใจ พอมันตั้งมัน เห็นไหม คุณติ ของเรา เราหิบบ เราจับ เราจวบของสิ่งต่างๆ มา แล้วก็จัดตั้งไม่เสร็จสักที ย้ายซ้าย ย้ายขวา ย้ายซ้าย ย้ายขวา ไม่เสร็จสักที

แต่ถ้ามันมีปัญหาขึ้นมา ก็วางตรงนี้ จบแล้ว พอวางตรงนี้ จบแล้ว มันก็สบาย จัดเสร็จแล้ว จัดเสร็จแล้วเราก็ปล่อยวาง ปล่อยวาง นี่ไง มันมีสติมันมีปัญหาอย่างนี้ไง ถ้ามันไม่มีสติปัญญามันก็จับอยู่นั่นนะ นี่ย้ายของ ในบ้านจัดของไม่เสร็จสักที ย้ายอยู่นั่นละ ย้ายอยู่นั่นละ ย้ายไปย้ายมา อารมณ์ไง จับอันนั้น จับอันนี้ จับอันนั้น จับไปเรื่อย แล้วมันก็บอกมันทำถูกๆ ใจ

ถ้ามีสติปัญญา มันเห็นโทษของมัน ถ้าเราพอใจ เราวางตรงไหนมันพอใจมันก็เสร็จแล้วละ ถ้าไม่พอใจ เราก็ย้ายที่ใหม่ ไม่พอใจอยู่นั่นนะ นี่ปัญหาอบรมสมาธิ พอมันปล่อยวาง เห็นไหม แล้วผู้ที่จัดเสร็จแล้วใครละ ใครเป็นคนจัดเสร็จ? เราใช้ไหม แล้วเราจะได้พักผ่อน แล้วพักผ่อน แล้วเราจะทำหน้าที่การงานอย่างไรต่อไปละ เราทำทุกอย่างเสร็จหมดแล้ว ในบ้านเราทุกอย่างเสร็จหมดแล้ว เราจะทำงานอะไรละ

จิตมันสงบแล้ว เวลามันออกเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม มันจะเกิดวิปัสสนาตรงนั้น วิปัสสนาตรงนั้นมันพิจารณาของมันไป นี่ไง ว่าเราทำความจริง เราไม่ได้ทำเล่น คนทำเล่น ล้มลุกคลุกคลาน คนทำเล่นๆ มันถึงไม่ได้ความจริงมา เราจะทำความจริง เราจริงจังของเรา เราทำความจริง...จริงจังโดยสมุทัย จริงจังโดยสมุทัยที่มันเข้ามาเจือปน มันก็ล้มลุกคลุกคลานอยู่นี่ไง ก็จริงจังๆ...จริงจังด้วยทัญญูใจ จริงจังไม่เป็นมรรคใจ

ถ้าเป็นมรรคนะ ถ้าเราทำความสงบของใจเข้ามา เวลามันเห็นจริงของมัน พิจารณาไปด้วย สัจจะความจริง สัจจะความจริงนะ ธรรมะ สัจธรรมที่ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ เป็นองค์ที่ ๔ สัจธรรมมันมีของมันอยู่ แต่สติปัญญาเราเข้าไม่ถึง แต่พอจิตเราสงบแล้วมันมี สัมมาสมาธิ เวลามันเข้าไปหรือไปคั่นของมัน สัจธรรมมันเป็นจริงอย่างนั้น ถ้าสัจธรรมเป็นจริง ถ้า พิจารณาไปแล้วเวลามันเป็นไตรลักษณ์ เห็นใหม่ เป็นไตรลักษณ์คืออะไร

ดูเวลาพิจารณากาย กายมันพุ่มันพอง มันย่อยสลายของมันไป ทำไมมันถึงย่อยสลายล่ะ? มันย่อยสลายเพราะจิตมันมีสมาธิ เห็นใหม่ สติ สมาธิ ปัญญา เพราะจิตมันมีสมาธิ สมาธิ สิ่ง que เห็น นี้มันเป็นนิมิต มันเป็นสิ่งที่เห็นกาย มันพิจารณาไป มันเป็นไตรลักษณ์ ไตรลักษณ์มันแปรสภาพ ของมันไป พอแปรสภาพของมันไป มันลึกซึ้งกว่า กับที่ว่าเราจัดบ้านของเรา อารมณ์ความรู้สึกนึก คิดมันเป็นเรื่องโลกๆ เป็นเรื่องหน้าที่การงานของเราไง ในเมื่อคนมีบ้าน คนเราเกิดมาก็ต้องมีบ้าน มีรถ มีปัจจัยเครื่องอาศัย ถ้ามีปัจจัยเครื่องอาศัยก็เพื่อดำรงชีวิต

คนมีชีวิตมันก็มีความคิดเป็นธรรมดา สิ่งมีชีวิตมันก็มีความคิด ความคิดมันก็มีอารมณ์มัน ไป มันเป็นเรื่องธรรมดาของโลกๆ เขา แล้วเราก็พิจารณาของเรา มันปล่อยวางมาๆ ปล่อยวางถ้ามี สติก็เป็นสัมมาสมาธิ ถ้าไม่มีสติมันก็มีฉาใจ “นี่เป็นธรรมๆ” นี่เป็นมิจฉา เห็นใหม่ แล้วเราบอก ว่าเราทำจริง ไม่ได้ทำเล่น

ทำเล่นๆ ทำแล้วไม่จริงจังของเรามันก็ได้ผลความไม่จริงมา แต่ถ้าทำจริงจังของเรานะ ทำ จริงของเราแต่มันไม่เป็นความจริงตามธรรม มันเป็นความจริงที่เราคิดว่าจริง นี่ไง สมุทัย ถ้าเป็น สมุทัย นี่คืออะไรล่ะ ก็รู้เท่าไม่ถึงการณ์ เห็นใหม่ รู้เท่าไม่ถึงการณ์ สิ่งที่เรารู้เท่าไม่ถึงการณ์ ความรู้ ของเรา เราไม่รู้รอบคอบ นี่อวิชาทั้งนั้นแหละ อวิชาคือความไม่รู้ใจ ไม่รู้ก็คือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ใจ พอรู้เท่าไม่ถึงการณ์ จิตมันเป็น จิตมันมีกำลัง พอจิตมันมีกำลัง มันพิจารณาไปแล้วมันเว้งว่าง “โอ้โฮ! อันนี้มันเป็นธรรมๆ”...มันก็จะยอมจำนนอยู่กับสมุทัยอยู่อย่างนั้นแหละ นี่ด้วยอำนาจ วาสนาของคนนะ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากว่าจะได้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็น ใหม่ พระโพธิสัตว์ ทศชาติ บำเพ็ญเพียรมาขนาดไหน เพราะบำเพ็ญเพียร คำว่า “บารมีๆ” บางคน ไม่มีบารมี ไม่มีบารมีเพราะอะไร เพราะเขาไม่ได้สร้างสมของเขามา เขาเห็นแก่ตัว เขาเห็นแก่ใจ ของเขา ไม่มีคนนับหน้าถือตาเขา แต่คนที่เขาทำคุณงามความดีของเขา ทำทิ้งแหว ก็ทำแล้วไม่

หวังสิ่งใดเลย เขาจะเกิดบารมี เพราะคนเขาไว้ใจ ปากต่อปากพูดไป คนนั้นก็บารมี องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมบุญญาธิการมา นี่บารมีของท่าน ท่านสร้างสมมาก สร้างสมของท่านมา เห็นไหม คุณติ สละชีวิตๆ มาไม่รู้ก็ภพก็ชาติ ท่านสละของท่านมาทั้งนั้นแหละ ท่านทำของท่านมา

เวลาท่านจะมาตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เพราะมันมีอำนาจวาสนา มันมีบารมี ใครจะยินยอมสรรเสริญนะ ทุกคนยกย่อง ทุกคนเชิดชู ท่านไม่ฟังใครเลย ท่านทำของท่านมาเอง ของเราทำมาเอง เงินทองเราหามาเอง จะให้คนมาบอกว่าเงินทองนี้มันมีประโยชน์ ก็เราทำมาทั้งนั้นแหละ เราหาของเราเองทั้งนั้นแหละ เราจะต้องไปให้ใครมายกย่องสรรเสริญ นี่คนมีบารมี จิตใจมันก็ไม่วอกแวกวอแว จิตใจมันก็มีหลักใจ ถ้าคนไม่มีบารมี มันต้องการให้คนยกย่องสรรเสริญมัน จนต้องจ้างคนประชาสัมพันธ์ จ้างคนมาจัดฉาก จ้างคนมานะ จ้างคนให้คนมายอมรับเรา เออ! เอาเงินไปจ้างเขาว่าเราเป็นคนดี

แต่ธรรมะไม่เป็นแบบนี้ จะดี-จะชั่วใจเรารู้ ความลับไม่มีในโลก เราทำความจริงของเรา ถ้าความจริงของเราเนะ เวลามันสำรอกมันคายออกไปแล้ว ถ้ามันคายจริงๆ แล้ว หาอย่างไรก็หาไม่เจอ ถ้าเราหาไม่เจอนะ ถ้าความจริงของเราในหัวใจของเรา ถ้ามันคงของเราเนะ ในเมื่อเราหาความขาดตกบกพร่องของเราไม่ได้ ใครมันจะหาได้ล่ะ แต่โลกธรรม ๘ หาความขาดตกบกพร่องไม่ได้ เขาก็วินิจฉัยกันว่าคนคนนั้น ไม่มีหมู่มิมีคณะ ไม่มีสังคัม

สังคัม ใครเป็นคนไปหามัน เราไปหวังว่าเราจะไม่มีสังคัม ให้สังคัมเป็นใหญ่ใจ ให้สังคัมบอกว่าต้องทำอย่างนั้นๆ แล้วเราก็เป็นจี๋เข้าเขาใจ แต่ถ้าเรามีบารมี สังคัมมันเกิดมาจากอะไรล่ะ ถ้าเราหาความขาดตกบกพร่องของเราไม่ได้ ใครจะหาได้ แต่สังคัมมันหาได้ สังคัมมันยังนิทานได้อยู่มั่นนิทานแน่นอน แม้แต่องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดานะ เขาจ้างคนมาค่า เทวทัตจ้างนายธนูมาฆ่า เพราะเทวทัตอยากปกครองสงฆ์ จ้างนายธนูมายิงองค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จ้างนายธนูมายิงคนที่มายิงองค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จ้างนายธนูมาเก็บเป็นชั้นๆ ตัดตอน ๔-๕ หน แล้วสุดท้ายทำไม่ได้เลย

คนที่มามายิงองค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าครั้งแรก องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการจนขอบวช บวชแล้วประพฤติปฏิบัติด้วย แล้วคนที่มาที่ยังต่อไป ทำไมไม่มาสักที เอ๊ะ! รอนานก็เลยลองไปดู พอเข้าไปถึงองค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ

เจ้าเทศน์ว่าการบวชหมด ทั้งๆ ที่มีอุปสรรค ตั้งใจมาฆ่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ว่าการเอาบวชหมดเลย แล้วเป็นพระอรหันต์ด้วย

ถ้ามันทำจริงมันเป็นจริงอย่างนั้น ทั้งๆ ที่เขาตั้งใจมาฆ่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นะ ทั้งๆ ที่เทวทัตข้างมา แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากลับใจของเขา นี่ความดีของใครล่ะ ถ้าเราทำความดีของเรา ทีนี้ในหัวใจของเรามันมีกิเลสใช้ไหม มันมีกิเลสอวิชชาใช้ไหม มันก็ตีความของมันไป รู้เท่าไม่ถึงการณ์ ความไม่รู้ นี่อวิชชาทั้งนั้นแหละ แล้วก็ตีความหมายในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ฉะนั้น พอบอก “เราทำจริงแล้วทำไมมันไม่ได้จริง”

มันทำจริงแล้วแต่กิเลสมันยังไม่จริง ความไม่จริง กิเลสมันปลิ้นปล้อน กิเลสของเรา เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเพื่อให้กิเลสของเรามันเบาบางลง ถ้าทำขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อปัปนาสมาธิ สมาธิก็แนบแน่นขึ้น สมาธิมันคงขึ้น แล้วฝึกหัดใช้ปัญญาไป

เราจะต้องปากกัดตีนถีบ เราจะต้องพยายามทำของเราเพื่อให้จิตใจของเรามันได้รับรสของธรรม จิตใจเรามันจะเป็นเนื้อธรรม มันจะเป็นธรรมความเป็นจริงขึ้นมาของมัน แล้วถ้าเป็นความจริงของมันขึ้นมาแล้วมันจะสงสัยอะไร มันจะเข้าใจเลยว่าทำไมเมื่อก่อนล้มลุกคลุกคลาน แล้วทำไมคนอื่นเขาปฏิบัติถึงล้มลุกคลุกคลาน เพราะเราได้ผ่านวิกฤตอันนี้มาไง ถ้าเราได้ผ่านวิกฤตล้มลุกคลุกคลานเป็นอย่างไร เวลามันถูกต้องดั่งงามเป็นอย่างไร เวลามันเป็นโลกีย์ปัญญา มันซาบซึ้ง มันดั่งงาม ดั่งงามอย่างไร

เวลามันเป็นภวานามยปัญญาพูดไม่ถูกเลย พูดไม่ได้ รู้จำเพาะตน เอาออกมาไม่ได้เลยล่ะ แต่ผู้รู้กับผู้รู้เข้าใจกันนะ ไม่ใช่พูดไม่ได้บ๊ีบเราก็อวดของเรานคนอื่นเข้าใจไม่ได้ อันนั้นมันโรงพยาบาลศรีธัญญา นะ ไอ้ที่พูดแล้วรู้ไม่ได้มัน โรงพยาบาลศรีธัญญา

แต่นี้พูดได้ เพราะผู้รู้กับผู้รู้เขาู้กันได้

ทำความจริงอย่างนี้ เราพยายามมุนานะของเราอย่างนี้

เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา มีอำนาจวาสนา เพราะมีสติปัญญา มีสติปัญญาหรือค้น เห็นใหม่ ในทางการวิจัย ในวิชาการทางโลกเราก็ศึกษาได้ เราเข้าใจได้ แต่ในทางธรรม เห็นใหม่ ธรรมะ “เธอจงมีธรรมะเป็นที่พึ่งเถิด อย่ามีสิ่งอื่นเป็นที่พึ่งเลย”

หัวใจของเรามันยังเข้าไม่ถึงใจ ทั้งๆ ที่เราศึกษา ผู้พระไตรปิฎกนี้ทางโลก ผู้พระไตรปิฎกก็ทฤษฎี เราศึกษาได้ เราเข้าใจได้ นี่ปรัชญา เรื่องอย่างนี้มันเป็นเรื่องตรรกะ เข้าใจได้ทั้งนั้นแหละ แต่สังขารมเข้าใจไม่ได้ สังขารมเข้าใจไม่ได้ เห็นใหม่ ทำความเพียรชอบ เข้าให้ได้ เข้าถึงความจริงให้ได้ ถ้าเข้าถึงความจริงได้ อันนั้นเป็นธรรมะส่วนบุคคล ธรรมะในหัวใจของเรา ใจของเราจะเป็นเนื้อธรรม เอวัง